

Change

magazine

**Saba, St Eustatius en Bonaire
nieuwe Nederlandse gemeenten**

**EEZ: economisch gereedschap
voor ecologische bloei**

**Naast hei, bos en duin
nu ook Hollands koraal**

Deze uitgave is mede
mogelijk gemaakt door

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit

VISSERS OP DE EILANDEN AFWACHTEND

Van zelfregulering naar internationale verdragen

Visserij is een belangrijke bron van inkomsten voor de eilanden, maar ook een bedrijfstak die om regulering schreeuwt. Vissers leren omgaan met de nieuwe realiteit.

DOOR BAUD SCHOENMAECKERS

BAUD SCHOENMAECKERS

Stataanse visser

De gemoederen zijn verhit onder de veertig Bonairiaanse vissers. Ze hebben zich verzameld op een binnenplaats aan de Kralendijkse Bulevar Julio A. Abraham, waar ze worden geïnformeerd over het managementplan van de Exclusieve Economische Zone EEZ (zie pag. 20). De woorden 'registratie' en 'vergunning' vallen. "Daar zijn we het niet mee eens", roept een visser. "We hebben niks met vergunningen te maken en dat willen we zo houden".

Hij krijgt bijval: "Het gaat jullie er alleen om precies te weten waar en wanneer wij hoeveel vis vangen zodat jullie belasting kunnen heffen." En dat allemaal in het Papiamentu. Gedeputeerde Reynolds 'Nolly' Oleana treedt op als de tolk voor de aanwezige Nederlandse bestuurders die het plan komen uitleggen. "Het plan dat hier wordt gepresenteerd gaat niet over belastingen."

De EEZ is sinds 1 september van kracht en de vissers zien dat als een voldongen feit. "Nu kunnen we er niks meer aan doen." EEZ-boodschappers Hayo Haanstra (LNV beleidsmaker) en Ton Akkerman (LNV Kwartiermaker) luisteren meer dan dat ze spreken. Ze leggen uit dat met dit wettelijke kader slechts het casco klaar is. Om het schip bevaarbaar te maken moet gezamenlijk worden getimmerd en gebouwd. Dat betekent dat er nu verder invulling aan het managementplan moet worden gegeven. "En de vergunningen zijn nodig om de natuur de kans te geven zich te herstellen zodat er over twintig jaar nog steeds voldoende vis is en ook jullie kinderen straks kunnen vissen", vertaalt Oleana. De repliek uit de groep is direct en duidelijk: "Jullie willen de natuur beschermen, maar wie beschermt de vissers?"

De orkaan Omar (2008) wordt erbij gehaald. “Toen zijn steigers kapotgeslagen, die zijn nog altijd niet gemaakt.” De onderwerpen hebben niets meer te maken met de EEZ. “De vissers grijpen deze momenten aan om hun grieven kwijt te kunnen en hun problemen te delen met het bestuur – mij dus”, vertelt gedeputeerde Oleana. Hij maakt zich geen zorgen over de uitkomst van de bijeenkomst. Hij kent de mores van het eiland. Dat blijkt als na anderhalf uur drie vissers uit de groep worden gekozen als afvaardiging voor het EEZ-comité.

In de vergaderzaal van het bestuurskantoor op St. Eustatius komen twaalf vissers tegelijkertijd binnen. Ze hebben Reynando Redan als vertegenwoordiger gekozen. “De vissers willen weten wat de EEZ precies betekent voor hun werk. Wat wordt de standaard voor de mazen in de netten die ze mogen gebruiken? Hoe moeten ze omgaan met de 12 mijlszone? En daar net buiten? Waar kunnen ze de juiste vergunning krijgen? Kunnen ze nou wel of niet kreeften blijven vangen op de Sababank?” In het managementplan zal op veel van die vragen antwoord worden gegeven. De sfeer is ontspannen, de vissers in positieve afwachting. “Veranderingen roepen altijd spanningen op. Maar de vissers staan positief tegenover de EEZ en het feit dat St. Eustatius een gemeente wordt van Nederland”, zegt Redan.

Biologisch vissen rond Saba

Ook op Saba is een vissersbijeenkomst gehouden. “Alle vissers waren aanwezig. Dat is bijzonder want deze beroepsgroep vormt niet zo’n eenheid,” zegt de Sabaanse havenmeester Travis Johnson. “De volgende stap is een unaniem gekozen vertegenwoordiging – dat is op Saba wel gewenst.” Johnson doelt op de bijzondere combinatie van factoren van Saba: de kreeftenvangst, enkele grote vissers en de Sababank. (*Zie kader op pag. 20*). “En net als op de andere eilanden moet je ook op Saba een onderscheid maken tussen recreatie- en economische visserij. Dit maakt dat binnen de beroepsgroep weinig eenheid is en de belangen tegenstrijdig kunnen zijn. Dat maakt het uitgeven van licenties lastig.”

HANS LEIJNSE

Saba heeft slechts enkele commerciële vissers. Maar als tien boten vijfhonderd fuiken hebben voor de kreeftenvangst, liggen er 5000 fuiken verspreid op de zeebodem en op het koraal. Deze fuiken vissen het koraal leeg en als ze voortgesleept worden, vernielen ze de riffen. Visser Nicholas Johnson toont een fuik: “Ik wil duurzaam vissen. Daarom maak ik de kleppen van mijn fuiken van biologisch afbreekbaar materiaal. Dan kunnen de kreeften en de bijvangst eruit als ik mijn fuik verlies.”

Oorzaak van het fuikenverlies is de scheepvaart. Veel van de langsvarende en ankerende vracht- en olie schepen zien de boeien die de fuiken markeren niet en varen eroverheen. De boei raakt op drift, de ketting tussen boei en fuik breekt en de achtergebleven fuiken zijn jarenlange spookjagers. Nicholas: “De gevangen vis is aas voor andere vissen en kreeften, die op hun beurt ook aas worden en de fuik niet kunnen verlaten. Zo’n fuik blijft jarenlang in tact.” Veel vissers zien wel in dat het anders moet, maar de grote kosten om het materieel aan te passen, maakt dat ze niet al te hard lopen.

Met de EEZ zullen ze wel moeten investeren in diervriendelijkere manieren van visserij en zullen de vissers zich aan strengere regels moeten houden – al was het omdat aan de EEZ een groot aantal internationale verdragen is verbonden en boetes op overtredingen hoog zijn. Travis: “De veranderingen komen de visstand zeker ten goede. Maar het dient gezegd: de meeste vissers leven de deels door henzelf opgestelde regels na. Kreeften met eieren worden teruggezet, zo ook de te kleine kreeften. En met de restauranthouders op St. Maarten,

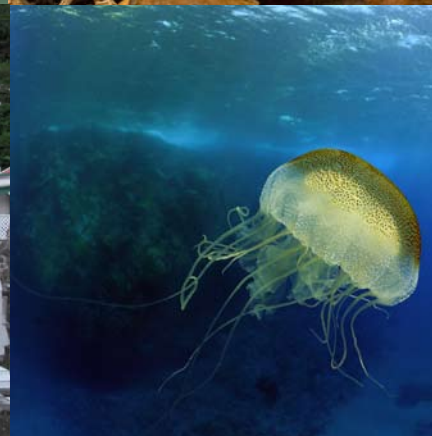
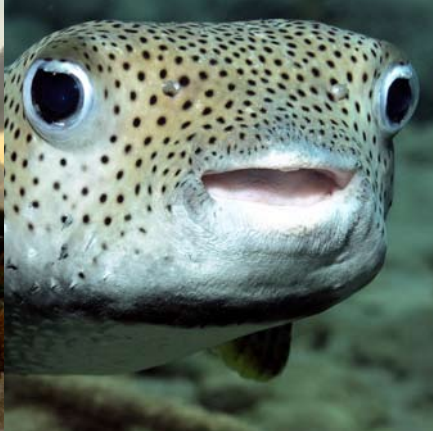
“Jullie willen de natuur beschermen, maar wie beschermt de vissers?”

de grootste afnemers, vindt voortdurend overleg plaats over de wens voor kleine kreeften. Ja, kleine kreeften passen op een eetbord. Prettig voor de gasten, maar een nekslag voor de kreeftstand want kleine kreeften zijn nog jong en hebben geen kans gehad zich te vermenigvuldigen.”

Travis Johnson ziet met spanning de veranderingen tegemoet: “Ik hoop wel dat de Nederlanders goed luisteren naar de ervaringen van de vissers. Want daar kunnen ze wat mee. En ik zal nieuwe wetten en regels moeten leren die ik moet overbrengen aan de vissers. Ik ben blij met de nieuwe regels en de grenzen die de EEZ stelt aan het bevissen van onze wateren. En wat vervolgens hoge prioriteit heeft is de mogelijkheden voor handhaving van de regels. We moeten toe naar een 24-uurspatrouille. Maar het materieel en de mensen hebben we er nu niet voor.” ■

Hayo Haanstra
haanstrah@minInv.nl

Ton Akkerman
ton.akkerman@rcs-bes.nl

FOTO'S: SHAPE, FOTOGRAFEN VOOR NATUURBEHOUD

Colofon

Change Magazine wordt thematisch samengesteld en verschijnt drie tot zes keer per jaar.

Hoofredactie

Baud Schoenmaeckers

Chef Redactie

Maartje Smeets

Redactieraad

Namens het ministerie van LNV hebben zitting in de redactieraad: Ton Akkerman, Robert Jan Croonen, Hayo Haanstra, Myronne Heckmann, Carel Heringa, Henk Groenewoud, Reinder Schaap, Mariska Bottema, Roelof Jan Donner, Cathrien de Pater.

Aan dit nummer werkten mee

Daniëlle van Gils, Ruud Koornstra, Anita Wouters.

Bladcoördinatie

Antoinette Kleinhaarhuis

Vormgeving

Jacqueline Elich, Coen Mulder, Monique Willemse

Uitgever

Gerda ten Den

Lithografie

Nederlof, Heemstede

Druk

Thieme Media Services

Oplage

8.000 exemplaren

Dit nummer is gedrukt op FSC gecertificeerd papier en verpakt in composteerbare biofolie

Redactieadres

Synergos Communicatie
Postbus 5171
2000 CD Haarlem
Tel: 023-5442751
info@changemagazine.nl
www.changemagazine.nl

Comité van aanbeveling

Dr. Ton Akkerman (LNV kwartiermaker BES eilanden), Prof. Dr. Frans Berkhout (Directeur Instituut voor Milieuvraagstukken, VU), Toon Bullens (Voorzitter Federatie van Onderlinge Verzekeringsmaatschappijen), Drs. Daan Dijk (Adjunct-directeur Duurzaamheid, Rabobank Nederland), Prof. Dr. Ing. Jan Willem Erisman (unitmanager Biomassa, Kolen & Milieuonderzoek, ECN), Johan van de Gronden (algemeen directeur Wereld Natuur Fonds), Hayo Haanstra (coördinator Klimaatbeleid, Ministerie LNV), Prof. Dr. Pim Martens

(Directeur ICIS-Universiteit Maastricht), Drs. Joop Oude Lohuis (teamleider Klimaat en Mondiale Duurzaamheid, PBL), Prof. Dr. Pavel Kabat (Wetenschappelijk Directeur onderzoekprogramma Klimaat voor Ruimte), Ir. Annemarie van der Rest (Manager Health, Safety and Environmental Affairs, Shell Nederland), Mr. Sandra Korthuis (lid Directieraad, VNG), Prof. Dr. Ir. Pier Vellinga (Voorzitter onderzoekprogramma Kennis voor Klimaat), Prof. Dr. André van der Zande (Secretaris-Generaal, Ministerie LNV), Prof. Dr. Ir. Chris Zevenbergen (Directeur Dura Vermeer Business Development BV).

Coverfoto

Henkjan Kievit